

Lopuksi

Kurssin sisältöä voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta:

1. Perustiedot formaaleista kielistä ja niiden tunnistamisesta; esim.

- kielen määrittelemisen äärellisen automaatin, säännöllisen lausekkeen tai yhteydettömän kieliopin avulla,
- em. formalismien väliset yhteydet,
- Turingin kone yleisenä algoritmin mallina ja
- ratkeamattomuuden alkeet, kuten pysähtymisongelma.

2. Johdatus tietojenkäsittelyteoriaan ja sen metodiikkaan; erityisesti

- matematiikan soveltaminen laskennan mallintamiseen ja
- miten väitteet perustellaan täsmällisesti.

Käydään lyhyesti läpi kurssin sisältöä tältä kannalta.

Säännölliset kielet

Käytännössä tärkeä tietää:

- tilasiirtymäkone laskennan mallina
- säännölliset lausekkeet ja äärelliset automaattit

Teoreettisia ajatusmalleja:

- epäterministinen laskenta
- mallien väliset konversiot (NFA $\rightarrow$ DFA)
- laskulaitteen ja kuvausformalismin ekvivalenssi (DFA vs. säännöllinen lauseke)
- luokan sulkeumaominaisuudet
- mahdottomuustodistukset (pumppauslemma)

Jatkoaiheita: äärellisen automaatin yleistykset; äärelliset automaattit merkkijonoalgoritmeissa

Yhteydettömät kielet

Käytännössä tärkeä tietää:

- kielen kuvaaminen kieliopilla
- jäsentämisen peruskäsitteet, erityisesti jäsennyypuu

Teoreettisia ajatusmalleja: samat kuviot kuin säännöllisillä kielillä, teknisesti haastavammassa tilanteessa

Teknistä:

- muunnos PDA $\rightarrow$ CFG ja yhteydettömien kielten pumppaaminen esimerkkejä hieman vaikeammista konstruktioista
- CYK-algoritmi ja taulukointitekniikka

Jatkoihteita: sovellukset ohjelmointikielissä ja luonnollisessa kielessä

Turingin koneet ja laskettavuus

Käytännössä tärkeä tietää:

- Churchin-Turingin teesi; universaali Turingin kone
- ratkeamattomuuden käsite; pysähtymisongelma

Teoreettisia ajatusmalleja:

- palautustekniikka mahdottomuustodistuksissa
- kielioppeihin liittyvät ratkeavuustulokset

Teknistä: diagonalisointia tarvitsee, jos näiden asioiden parissa jatkaa

Jatkoaiheita: laskennan vaativuus; (matemaattinen) logiikka

Muista antaa kurssipalaute!

— Loppu —